

Verwacht niet te veel van de volksraadpleging

Inspraak in de wijk helpt beter bij verkleinen kloof burger en bestuur

MAAIKE VAN HOUTEN

Zeggenschap over hun wijk of dorp werkt beter om de kloof tussen bestuur en inwoners te verkleinen, dan een referendum. Zo'n volksraadpleging heeft hoogstens effect als stok achter de deur: om een referendum te ontwijken, worden bestuurders gedwongen contact te leggen met burgers.

"Als je een groot project wilt realiseren en je weet dat er een referendum kan komen wat je liever niet wilt, dan moet je wel met burgers gaan praten. Niet het referendum zelf, maar acties om het te voorkomen werken positief", zegt Jan Lunsing op basis van zijn proefschrift 'De kloof'. De bestuurskundige promoveert daarop morgen aan de Universiteit Twente.

Lunsing vergeleek voor zijn proefschrift een aantal middelen die bestuurders kiezen om de kloof met de burgers te verkleinen. Vooral bij D66 is het referendum populair. In opkomst is de zeggenschap over de eigen omgeving, door bewoners mee te laten praten in wijk- of dorpsverband, en die buurten ook eigen geld te geven. Een derde middel is het toelaten van bewoners bij welstandscommissies, die beslissen over bouwplannen.

Over de referenda is Lunsing helder: daar moeten politici niet te veel van verwachten. Hij onderzocht de twee momenten waarop het Groningse gemeentebestuur het volk raadpleegde over de herinrichting van de Grote Markt. De eerste keer stemde de meerderheid tegen de plannen van het gemeentebestuur. "Het college heeft vervolgens een streep gezet door de plannen. Dat werd gewaardeerd en in die zin maakte dat de kloof kleiner", zegt Lunsing, die zo een, twee, drie geen voorbeeld kan bedenken van een gemeentebestuur elders dat

dwars tegen de wens van de bevolking in, toch doorging met zijn omstreden plannen.

De tweede keer dat Groningen een referendum uitschreef over een ander deel van de Grote Markt, was de opkomst niet hoog genoeg. Maar diegenen die kwamen, waren in meerderheid voor. Het heeft volgens Lunsing veel kwaad bloed gezet dat de gemeente zijn plannen doorzette ondanks dat het referendum ongeldig was.

Beter werkt de zeggenschap in wijk of dorp, concludeert Lunsing. Hij noemt het voorbeeld van een verslavingspost in Nieuw-Amsterdam, bij Emmen. De gemeente overlegde eerst met de vertegenwoordigers van het dorp, die overtuigd raakten van de noodzaak van een voorziening voor verslaafden. Zij vertelden dat vervolgens aan de andere dorpsbewoners. Lunsing: "Als de burgemeester vervolgens hetzelfde verhaal vertelt, wordt dat makkelijker geaccepteerd. Zonder contact met mensen uit het dorp was hij minder geloofd." En door dit zo aan te pakken, ervoeren de dorpsbewoners minder afstand met hun bestuur, zegt Lunsing. Hetzelfde geldt voor de buurtbudgetten, al werken die vooral als ambtenaren de bewoners niet in een bepaalde richting sturen, maar wel wijzen op wat wel en wat niet mogelijk is.

Het contact tussen ambtenaar en burger is ook belangrijk bij de welstandscommissies. Als mensen kunnen overleggen met de lokale beslissers, dan accepteren ze een besluit eerder dan als ze alleen schriftelijk op de hoogte worden gesteld. En als mensen echt bij de zittingen zijn van de welstandscommissies, dan hebben ze ook minder het gevoel van een grote kloof met het bestuur.